EKVATOR CUMHURİYETİ
PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI 3

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ 10

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....14

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER 22

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER 24

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Ekvator serbest ticarete dayalı bir dış ticaret rejimi uygulamaktadır. Ülkenin 1996 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne üyeliği ile birlikte, birçok ürüne uygulanan gümrük tarifeleri %30 ve altına çekmiştir.

Ekvator'un AND Birliği'ne (CAN) üyeliği dolayısıyla, bu birliğin üyeleri (Bolivya, Kolombiya, Peru) arasında uygulanan gümrük vergisi indirimlerinden yararlanmakta ve diğer üyelere muafiyet sağlamaktadır. Üye ülkeler arasında ANDEAN Serbest Ticaret Bölgesi oluşturulmuş olup, 1995 yılından itibaren üçüncü ülkelere Ortak Gümrük Tarifesi uygulanmaktadır.

Ekvator'un hâlihazırda Avrupa Birliği, Birleşik Krallık, Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA), Şili ve Çin ile Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA); MERCOSUR (Brezilya, Arjantin, Uruguay, Paraguay), Meksika, Küba, Guatemala, El Salvador, Kosta Rika ve Nikaragua ile Tercihli Ticaret Anlaşmaları bulunmaktadır. Ülkemiz ile Ekvator arasındaki STA müzakereleri devam etmektedir. (*https://www.produccion.gob.ec/acuerdos-comerciales/*)

Ekvator, son dönemde çeşitli ülkelerle STA imzalamak konusunda daha proaktif ve kararlı bir politika izlemektedir. Bu kapsamda, Ekvator'un Çin ile imzaladığı STA 01/05/2024, Kosta Rika imzaladığı STA ise 01/10/2024 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ekvator ile Kanada arasındaki STA müzakerelerinin altıncı turu, 02/02/2025 tarihinde Kito'da tamamlanmış olup, anlaşmada imza aşamasına geçmiştir. İmzalanan ancak henüz yürürlüğe girmeyen Güney Kore STA'sının yanı sıra Amerika Birleşik Devletleri, Dominik Cumhuriyeti ile STA müzakereleri devam etmekte ve ayrıca Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ile de STA imzalanmasına yönelik temaslar sürdürülmektedir.

Ekvator ithalat ve ihracat rejimleri, 2010 yılında yürürlüğe giren Üretim, Ticaret ve Yatırım Organik Kanunu (Código Orgánico de la Producción, Comercio e Inversiones-COPCI) tarafından düzenlenmektedir. Bu kapsamlı yasal çerçeve, uluslararası ticaretin gerekliliklerini ve prosedürlerini belirlemektedir.

İthalat ve ihracat yapan tüm kişi ve firmalar, Ekvator Gümrük İdaresine (SENAE) kayıt olmalıdır. Ayrıca, ithalat ve ihracat yapan tüm kişi ve kuruluşlar vergi numarası (Registro Único de Contribuyentes - RUC) almalıdır. Ekvator Gelir İdaresi (Servicio de Rentas Internas - SRI) tarafından verilen bu numara, tüm ticari işlemler için zorunludur.

Ekvator, uluslararası ticarette mal sınıflandırması için Harmonize Mal Tanımı ve Kodlama Sistemi (HS Kodu) kullanmaktadır. Özellikle, Andean Topluluğu'nun uyarladığı NANDINA (Andean Ülkeleri Ortak Gümrük Tarifesi Nomenklatürü) sistemine göre işlem yapmaktadır. Ekvator'un ulusal tarife sistemi, 10 haneli kodlardan oluşmaktadır. İlk 8 hane NANDINA kodlarına, son 2 hane ise ülkeye özgü alt kategorilere ayrılmaktadır.
(*www.aduana.gob.ec*)
(*www.produccion.gob.ec/comex*)

Gümrük Vergileri

Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre Ekvator'un 2022 yılında uyguladığı ortalama MFN (En çok kayrılan ülke) gümrük vergisi oranı %11,2'dir. Tarım ürünleri için uyguladığı ortalama MFN gümrük vergisi oranı %17,4 iken, tarım dışı ürünlerde bu oran %10,2'dir. Ekvator'un ülkemizin önemli ihraç kalemlerinden kimyasallar için %2; şekerlemeler için %11,1; maden ve metaller için %6,8; tekstil ürünleri için %17,7; giyim eşyası için %25,6; deri ürünler ve ayakkabılar için 12,3; elektriksiz makinalar için %3,7; elektrikli makinalar için %8,7; taşıma ekipmanı için %10,1'dir. Ayrıca Ekvator, ithalat sırasında, Çocuk Fonuna katkı sağlamak için %0,5 vergi almaktadır.
(*https://www.trade.gov/country-commercial-guides/ecuador-import-tariffs*)

Ekvator tarafından ürün GTİP kodu bazında ithalat sırasında uygulanan gümrük vergisi ve diğer vergilere Ekvator Gümrük İdaresi'nin aşağıda yer alandan linkinden erişim sağlamak mümkün bulunmaktadır.
(https://www.aduana.gob.ec/arancel-nacional/)

İç Vergiler ve Oranları

Gelir İdaresi (SRI), teknik ve özerk bir kurum olarak, iç vergilerin toplanmasından ve uygulamadan sorumludur. Vergi Sistemi, merkezi ve yerel vergileri ihtiva etmektedir.
(https://www.sri.gob.ec/web/intersri/home)

Merkezi Vergiler: Gelir Vergisi (Impuesto sobre la Renta), Katma Değer Vergisi (IVA), Özel Tüketim Vergisi (ICE), Veraset Vergisi. Petrol, madencilik ve turizm için özel vergi rejimi mevcuttur.

Yerel Vergiler: Emlak vergisi, işlem vergileri, patent ve kayıt vergileri, toplam varlıklar vergisi belediyelerce uygulanmaktadır.

Başlıca vergi türleri aşağıda belirtilmektedir.

Gelir Vergisi:
Şirketler için %22, istisnai hallerde %25; Gerçek Kişiler İçin Kademeli %0 ila %35'tir.
- Gerçek kişiler ile yerli ve yabancı şirketlere uygulamaktadır. Mali yıl 1 Ocak'ta başlar, 31 Aralık'ta sona ermektedir.
- Vergilendirilebilir toplam gelirden tüm devir, indirim, maliyet, harcama ve kesintiler çıkarılarak vergi matrahı hesaplanmaktadır.
- Gerçek kişiler ile şirketler istisnai haller dışında beyan usulüne tabidir.

(*https://www.sri.gob.ec/web/guest/impuesto-renta*)

Katma Değer Vergisi:
- Mülkiyet transferleri, ithalat, ticaret, tüm alım satım işlemleri, telif hakkı ve sınai mülkiyet hakları işlemleri ve yasada belirtilen hizmetler KDV'ye tabidir.
- Ekvator'da uyuşturucu ticareti ile mücadele etmek amacıyla ihtiyaç duyulan finansmanın sağlanması için Ekvator Hükümeti tarafından düzenlenen "İç Silahlı Çatışma ile Mücadele ve Ekonomik ve Sosyal Krizin Bertaraf Edilmesi Kanunu" kapsamında katma değer vergisi (KDV) sürekli olarak %12'den %13'e yükseltilmiştir. Bununla birlikte, Cumhurbaşkanı'na, ihtiyaç

duyulması halinde KDV'yi %15'e kadar çıkarma yetkisi verilmiştir. Bu minvalde, Cumhurbaşkanı Noboa, bütçedeki sıkıntıları gerekçe göstererek KDV oranını 2024 yılı sonuna kadar %15 olarak belirlemiştir. Diğer taraftan, 4 Aralık 2024 tarihli 470 sayılı Başkanlık Kararnamesi ile 2025 yılında Ekvator'da Katma Değer Vergisi'nin (KDV) ürün/hizmet grubuna göre %13-%15 bandında uygulanmasına devam edilmesi yönünde karar alınmıştır. Ülkenin kamu maliyesinin durumu, finansman ihtiyacının fazla olması ve IMF'den kullanılan krediler nedeniyle sıkı maliye politikası uygulanmasının gerekmesi nedeniyle KDV oranının yüksek oranda uygulanmasına karar verildiği değerlendirilmektedir.

- Tarım ürünleri, doğal ürünler, işlenmemiş gıdalar, ilaçlar, tohumlar, traktörler, kitaplar, elektrik, su, hava taşıtları, elektrikli araçlar, LED lambalar, güneş panelleri, ulusal taşımacılık, havayolu kargo taşımacılığı, sağlık, gayrimenkul kiralama, eğitim, güvenlik, kültür ve sanat aktiviteleri, dini faaliyetler ve ihraç ürünler için KDV oranı %0'dır.
- Elektronik cihazlar, elektrikli ev aletleri, motorlu taşıtlar, motorlu taşıt aksam ve parçaları, tekstil ve hazır giyim, ayakkabılar, kuyumculuk ürünleri, işlenmiş gıda ürünleri, alkollü içecekler ve tütün mamulleri, petrol ürünleri, temizlik ürünleri, kozmetik ve cilt bakım ürünleri, oyuncaklar, iletişim hizmetleri, turizm, sinema biletleri, restoran hizmetleri, havayolu yolcu taşımacılığı, dijital platformlar, finansal hizmetler için KDV oranı %15'tir.
- Belirli inşaat malzemelerinin (takviye çelik çubuklar, kil, kum, kireçtaşı ve taşlar, hazır beton, çimento, demir hurdası, harçlar, alçıtaşı, prefabrik beton ve kil, kaldırım taşları, bloklar, tuğlalar) iç pazardaki satışı için KDV oranı %5'e düşürülmüştür.

(*https://www.sri.gob.ec/web/guest/impuesto-al-valor-agregado-iva*)

Döviz Çıkış Vergisi (ISD):

- Yurtdışına yapılan para transferi işlemlerine uygulanır.
- Tüm gerçek ve tüzel kişiler tarafından ödenir.
- İşlemi yapan finansal kuruluşça uygulanır.
- Eski Devlet Başkanı Lasso tarafından azaltılan Yurtdışı Döviz Çıkış Vergisi (Impuesto a la Salida de Divisas-ISD), Ekvator'da uyuşturucu ticareti ile mücadele etmek amacıyla ihtiyaç duyulan finansmanın sağlanması için Ekvator Hükümeti tarafından 10 Şubat 2024'te kabul edilen "İç Silahlı Çatışma ile Mücadele ve Ekonomik ve Sosyal Krizin Bertaraf Edilmesi Kanunu" kapsamında yeni Devlet Başkanı Noboa tarafından tekrar %5'e yükseltilmişti. Bilahare, 28 Kasım 2024 tarihli ve 468 numaralı Başkanlık Kararı ile Ekvator'da halihazırda % 5 olarak uygulanan Döviz Çıkış Vergisi oranlarında değişikliğe gidilmiştir. Söz konusu Karar'da; Ekvator üretim sektörünün rekabet gücünü artırmak amacıyla halihazırda %5 olarak uygulanan Döviz Çıkış Vergisinin, 2025 yılının ilk üç ayı için %0, yılın geri kalanında ise %2,5 (ithal bağımlılığının yüksek olduğu ilaç gibi bazı ürünlerde yıl boyunca %0 oranında uygulanacaktır) olarak uygulanmasına karar verildiği belirtilmiştir. Bu kapsamda, ISD değişikliğine ilişkin Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Kararı ile bu Kararın eki olan ürün bazında ISD vergi oranlarını gösteren listelere aşağıdaki adreslerden erişmek mümkün bulunmaktadır.

(*https://www.finanzas.gob.ec/wp-content/uploads/downloads/2024/12/acuerdo_no._047_sm-signed.pdf*)
(*https://www.finanzas.gob.ec/wp-content/uploads/downloads/2024/12/ANEXO-ACUERDO-MINISTERIAL.pdf*)

- Ekvator'da yatırım sözleşmesi imzalayan firmalar sermaye malı ve hammadde ithalatında bu vergiden muaftır. Ayrıca, yatırımcılar karlarının en az %50'sini tekrar yatırıma dönüştürmek kaydıyla döviz çıkış vergisinden muaftır.
- Hammadde ve sermaye malları ithal eden düzenli ihracatçılara, net döviz gelirini göstermeleri şartıyla vergi iadesi yapılır.
- Yatırımın finansmanında yurtdışından kullanılan kredi ödemelerinde sermaye çıkış vergisi istisnası (vergi cennetleri hariç) bulunmaktadır.

• Ekvator'da faaliyet gösteren yabancı yolcu veya yük havayolu taşımacılığı şirketlerinin yurtdışına para transferi sırasında ödediği döviz çıkış vergisi kaldırılmıştır.
(*https://www.sri.gob.ec/web/guest/impuesto-a-la-salida-de-divisas-isd*)

Özel Tüketim Vergisi (ICE):
• Bazı mal ve hizmetlerin tüketimine yönelik vergi türüdür.
• Ürüne göre advalorem veya spesifik olarak hesaplanmaktadır.
• Sigaralar, alkollü içecekler, plastik poşetler, tütün ürünleri, parfümler, ateşli silahlar, cep telefonları, motorlu taşıtlar, uçaklar için özel tüketim vergisi uygulanmaktadır.
• 2023 yılında alınan kararla sigaralar, alkollü içecekler, silahlar, plastik poşetler için alınan özel tüketim vergisi (ICE) azaltılmıştı. 25 Nisan 2024 tarihinde Pichincha Mahkemesi tarafından alınan kararla, söz konusu ürünlerin halk sağlığını tehdit etmesi nedeniyle Cumhurbaşkanlık Kararı iptal edilmiştir. Bu kapsamda, tek sigaradan alınan özel tüketim vergisi 0,16 ABD dolarından 0,17 dolara; sanayi birasında alkolün litresinden alınan 13,08 dolar 13,56 dolara; el yapımı birada alkolün litresinden alınan 1,50 dolar 1,55 dolara; alkollü içeceklerde alkolün litresinden alınan 10,00 dolar 10,36 dolara; plastik poşet başına alınan 0,08 dolar 0,10 dolara; 25 gramdan fazla şeker bulunan alkolsüz içeceklerde 100 gram şeker başına alınan 0,18 dolar 0,19 dolara; tütün ürünlerinden alınan %50'lik özel tüketim vergisi %150'ye; ateşli silahlardan alınan %30'luk vergi %300'e; yolcu ve kargo taşımacılığı dışında kullanılan uçak ve helikopterlerden alınan %10'luk vergi %15'e yükselmiştir.
(*https://www.sri.gob.ec/web/guest/impuesto-consumos-especiales*)

Beyan ve Ödeme:
Vergi toplama işlemlerinden sorumlu kurum Ekvator İç Gelir İdaresi'dir (SRI). Gelir vergisi beyana tabidir. Beyan dönemi, gerçek kişiler için Mart ayı, tüzel kişiler içinse Nisan ayıdır. Ay içerisindeki son tarihler ise vergi numarasının dokuzuncu hanesine göre değişiklik göstermektedir. Beyan SRI web sayfasından yapılabilmekte, ödemeler anlaşmalı bankalar aracılığıyla gerçekleştirilebilmektedir.

Muhasebe Defterleri ve Finansal Tablolar:
Şirketler Üst Kurulu'nun getirdiği kurallar gereğince, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) uygulanmaktadır.

Amortisman:
Duran Varlık Amortismanı genel olarak:
i. Arsa hariç gayrimenkul yıllık %5,
ii. Demirbaş (bilgisayar benzeri ekipman hariç) için yıllık %10,
iii. Taşıt vb., bilgisayar benzeri ekipman için yıllık %20.

Yatırımların Amortismanı:
Faiz, komisyon, sigorta primi, haklar, ticari marka harcamalarına göre değişiklik arz eder

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Ekvator DTÖ Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşmasını onaylamasına rağmen ithalat kaydı, ithalat izinleri, gözetim sertifikaları, ürün sınıflandırmalarının doğrulanması, karşılıklı tanıma sertifikası, gümrük varış belgesi, otomatik veya otomatik olmayan lisanslama gibi izin ve prosedürler ile ithalatı zorlaştırmaktadır. Ekvator, 5 Nisan 2024 itibarıyla Ticaret Kolaylaştırılması Anlaşması taahhütlerinin %81,9'unu uygulamaktadır.
(*https://tfadatabase.org/members/ecuador*)

Ayrıca, Ekvator Standardizasyon Kurumu (INEN) (*https://www.normalizacion.gob.ec/*) birçok ürün için teknik düzenlemeler ve standardizasyon uygulamakta ve ithalat sırasında "Tanıma Sertifikası" ve "Uygunluk Sertifikası" talep etmektedir. Söz konusu belge için başvuru, Ekvator Gümrük İdaresine ait ECUAPASS sistemi üzerinden yapılmaktadır.
(*https://ecuapass.aduana.gob.ec/*)

Başvuru süreci, gerekli belgeler ve ücret aşağıdaki resmi sitede yer almaktadır.
(*https://www.gob.ec/inen/tramites/certificado-reconocimiento-inen-traves-vue*)

Bununla birlikte, Ekvator pazarına sunulan ürünler için gerek insan sağlığının gerekse bitki ve hayvan sağlığının korunması çerçevesinde gerekli belgeler (ithalat izni, sağlık kaydı, ithalat kaydı vs.) talep edilmektedir. Söz konusu belgeler, Bitki ve Hayvan Sağlığı Düzenleme ve Denetim Ajansı (AGROCALIDAD) veya Sıhhi Düzenleme, Denetim ve Gözetim Ajansı (ARCSA) tarafından verilmektedir.
(*https://www.controlsanitario.gob.ec/*)
(https://www.agrocalidad.gob.ec/)

Dış Ticaret Komitesi (COMEX), hangi ürün için hangi dokümanın veya ithalat izninin gerekli olduğunu belirleyen ve gümrük prosedürleri haricindeki ithalat prosedürlerine karar veren birimdir. (https://www.produccion.gob.ec/comex/)

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Ekvator 1996 yılında DTÖ hükümlerine uygun şekilde absorbsiyon programlarını kademeli olarak kaldırmayı taahhüt etmesine rağmen, tarım ürünleri ithalatı hâlihazırda ithalat izni veren Danışma Komitelerinin kararlarına tabidir. Genellikle yerli üreticilerden oluşan bu komiteler Tarım Bakanlığı'na mısır, soya küspesi, süt ve et ürünleri gibi ürünlerin ithalatına izin verilip verilmemesine ilişkin tavsiye bildirmektedir.

Ekvator'a 80 tarım ürününün ithalatı için Tarım Bakanlığı gibi çeşitli kamu kuruluşlarından ön izin alınması gereklidir. İşlenmiş gıdaların, gıda katkı maddelerinin, içeceklerin, kozmetik ürünlerin, eczacılık ürünlerinin, reaktiflerin, doğal ürünlerin ve zirai ilaçların ithalatı için Sağlık Bakanlığı'ndan da ön izin (sağlık kaydı) istenmektedir. Bu izin yerli üreticilerden de istenmektedir.

Psikotropik ilaçların ve uyuşturucu yapımında kullanılan bazı öncü kimyasalların ithalatında Ulusal İlaç Konseyi'nden (CONSEP) ön izin almak gerekmektedir. Silah, mühimmat, patlayıcı, zırhlı araçlar, gemi ve diğer ilgili malzemelerin ithalatı için Savunma Bakanlığı'ndan ön izin alınması gerekmektedir.

Ekvator Standardizasyon Kurumu tarafından Aralık 2008'de fren yağı, lastik, fren pedalı, fren sıvısı, konfeksiyon ve ayakkabı gibi birçok ürün için yeni uygunluk değerlendirme gereklilikleri ve prosedürleri getirilmiştir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Ekvator Standartlar Enstitüsü (INEN) etiketleme gereksinimlerini belirleyen kurumdur. Ürün bazında değişebilen etiketleme gereksinimleriyle beraber genel olarak etiketleme İspanyolca dilinde olmalı ve

- Şirketin adı
- Adres
- Telefon numarası
- Vergi kayıt numarası (RUC)
- Ürünün menşe ülkesi
- Birim
- Net ağırlık
- Gerekliyse sağlık kayıt numarası

bilgilerini içermelidir.

Tüm etiketleme gereksinimleri, her INEN düzenlemesinde ayrıntılı olarak belirlenmektedir. Ayrıca, gıda ürünleri için, Ekvator Sağlık Bakanlığı, gıda ambalajlarının ön yüzünde yüksek (kırmızı), orta (sarı) veya düşük (yeşil) yağ, şeker ve tuz seviyelerini göstermek için zorunlu bir etiketleme sistemi kullanmaktadır. Etiketleme düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi ürün bazlı olarak INEN'in aşağıda belirtilen internet sitesinde yer almaktadır.
(*https://www.gob.ec/mpceip/tramites/autorizacion-etiquetado-reetiquetado-mercancias-sujetas-reglamentacion-tecnica*)
(*https://www.normalizacion.gob.ec/estado-de-reglamentos-tecnicos-ecuatorianos-2/*)

Aralık 2008'de Ekvator Kalite Konseyi (CONCAL) bagaj, ayakkabı ve giyim için etiketleme uygunluk gereksinimlerini değiştirmiştir. Sevkiyat öncesinde ithalatçı ya da temsilci aracılığıyla INEN'den güncel etiketleme gereksinimlerinin doğrulatılması tavsiye edilmektedir. Bu değişiklikler aynı zamanda Resmi Gazete de yayımlanmaktadır.
(*https://www.registrofical.gob.ec/*)

Teknik Engeller

Ekvator'un ithalat sırasında talep etmiş olduğu belgeler ve sürekli değişen yasal düzenlemeler, Ekvator pazarına girişte tarife dışı engel yaratmaktadır. Dış ticaret politikası ve ilgili düzenlemelerden sorumlu birim, Dış Ticaret Komitesi'dir (COMEX). COMEX tarafından yayımlanan Kararlara aşağıdaki internet adresinden erişim imkânı mevcuttur.
(*https://www.produccion.gob.ec/comex/*)

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye

katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarette teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarette teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (https://teknikengel.ticaret.gov.tr/). Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarette teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarette teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarette teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Bir ülkede kayıtlı bir patentin başka bir ülkede de otomatik olarak korunması gibi bir durum söz konusu olmadığından, fikri mülkiyet haklarının Ekvator'da koruma altına alınması için ülkenin kanunlarına göre kayıt ettirilmesi şarttır.

Ekvator'da lisans, patent ve ticari markalar Fikri Mülkiyet Hakları Kanunu'na tabidir. And Topluluğu'nun 486 sayılı Ortak Fikri Mülkiyet Rejimi de patent, marka ve lisans haklarını denetlemektedir. Ticari markaların, patentlerin, kullanım biçimlerinin, endüstriyel tasarımların ve ticari isim ve logoların lisansı için yapılan sözleşmelerin Ekvator Ulusal Fikri Mülkiyet Hakları Kurumuna (SENADI) kaydettirilmesi gerekmektedir.
(*https://registro.propiedadintelectual.gob.ec/solicitudes/*)

Teknoloji transferi sözleşmeleri de SENADI'ye kaydettirilmelidir, ancak bu sözleşmeler yabancı bir yatırım olarak kabul edildiklerinde Ekvator Merkez Bankası'nda da (Banco Central del Ecuador) kayıtlı olmalıdırlar. Lisanslar, talep edilmelerinden itibaren 6 ay içinde verilmektedir. Belirli bir markanın kullanımını kayıt ettirmek için marka kullanımına izin veren noter onaylı bir sözleşme ile bir avukat tarafından imzalanmış talep, SENADI'ye gönderilmelidir. (*https://www.derechosintelectuales.gob.ec/derechos-intelectuales/*)

Ayrıca, Ekvator, 1988 yılında Dünya Fikri Mülkiyet Örgütüne (WIPO-*https://www.wipo.int/portal/en/index.html*) üye olmuştur.

Dağıtım Kanalları

Ekvator pazarına girişte izlenecek en iyi strateji, pazara doğrudan ihracat yapmak yerine; satışlar ve marka bilinirliği belirli bir düzeye ulaşıncaya kadar yerel bir temsilci/distribütör ile çalışmak ya da ürünün niteliği ve rekabet koşullarına bağlı olarak yatırım ortaklığı kurmaktır. Ekvator pazarına distribütör aracılığıyla girmek firmalarımız için pazar risklerini indirgeyecek, dağıtım ağına etkin bir erişim sağlayacak ve pazarda tutunma açısından fayda sağlayacaktır. Böylece, Ekvator'a olan ihracatta da devamlılık sağlanacaktır.

Distribütörler orta ve büyük çaplı şirketler olup, yabancı üreticilerden büyük miktarda ithalat yapmakta ve bu ürünlerin dağıtımını ülke içinde kendi belirledikleri fiyattan yapmaktadırlar. Belirli bir komisyon karşılığında çalışan acenteler ise, yurt içindeki eğitimli ve deneyimli satış ekibi aracılığıyla aldığı siparişlere göre kendi kaynaklarıyla ithalat yapmakta ve iç piyasada satmaktadırlar. Doğrudan alım yapan firmalar ise genellikle kendi kullanımları için doğrudan imalatçıdan ithalat yapan büyük imalat şirketleri, kamu kurumları veya perakende zincirleridir.

Yatırım ve iş ilişkilerinde kişisel bağlantılar önemli olup, büyük yatırım ve iş ortaklıkları için özellikle ilk zamanlarda ülkenin bizzat ziyaret edilerek kamu ve özel sektördeki yetkililerle görüşülmesi zaruridir. Bu ziyaretler, temsilcinin ürün ile ilgili iyileştirme ve gelişmelerden haberdar edilmesi için de faydalıdır.

Acente veya distribütörlük anlaşmasında miktar, teslim süresi, fiyat, ortak pazarlama giderleri, eğitim, finansal araçlar, kredi, anlaşmanın geçerlilik süresi ve anlaşmazlıkların halli gibi konular üzerinde durulmasında yarar görülmektedir.

Ekvatorlu alıcılar, güven ilişkisi kurulduktan sonra aracıları ortadan kaldırıp daha düşük maliyetle doğrudan imalatçıdan alım yapmayı tercih edebilmektedir.

Makine ve ekipman satışlarında, yedek parça tedariki ve satış sonrası hizmetler Ekvator'a mal satabilmek için önemli faktörlerdir. Kito ve Guayaquil, ithal edilen ürünlerin dağıtımında en önemli merkezlerdir. Manta, Cuenca ve Santo Domingo ise diğer başlıca dağıtım merkezleridir. Distribütörlerin çoğunluğu kendi satış ekibiyle tüm ülkeye dağıtım yapabilmekte, çoğunun büyük şehirlerde şube ve depoları bulunmaktadır.

Tüketici Tercihleri

Ekvator'un, Peru ve Kolombiya gibi son yıllarda bölge içinde hatta dünyada hızlı bir gelişim ve değişim sergileyen ülkelerle komşu olması dolayısıyla, altyapı yatırımlarını tamamlayıp yatırımcılara cazip bir ortam sunduğu takdirde, ülkenin komşularının büyüme hızlarından ve pazar potansiyelinden yararlanarak hızla gelişeceği öngörülmektedir. Artan ücretler ve kredi imkânlarının genişlemesiyle beraber, özellikle orta sınıfın hane halkı harcamaları artma eğilimindedir. Ekvator İstatistik Kurumuna göre, Aralık 2024'te 4 kişilik bir ailenin aylık temel harcamaları 789,57 ABD dolarıdır.

Pazarın küçük olması, büyük çaplı iş yapma isteğindeki firmalar açısından caydırıcı görünmekle birlikte, niş pazarlara ve üst düzey gelir gruplarına hitap eden ürünler açısından büyük fırsatlar mevcuttur. Turizm sektöründeki hızlı gelişim sebebiyle, büyük otel zincirlerinin doğrudan alımları ve müteahhitlik alanındaki fırsatlar değerlendirilmelidir.

Ülkede etnik çeşitlilik yüksek olup, dört ayrı bölgede (kıyı bölgeleri, yüksek alanlar, Amazon bölgesi ve Galapagos Adaları) 24 etnik grup yaşamaktadır. Bu etnik grupların özellikle gıda tüketimlerindeki farklı tercihlerinin araştırılması ve buna uygun ürünler sunulması fark yaratacak faktörlerdendir.

Marka bağımlılığının yüksek olmasından dolayı reklam ve tanıtım faaliyetleri önem arz etmektedir. Kadınların iş hayatına daha fazla aktif katılım göstermesi ve ev-işyeri arası yolculuk süresinin uzaması sebebiyle hazır gıda ve "fast food" tüketimi artmaktadır.

Ülkede sosyal medya kullanımı fazla olup, en fazla kullanılan sosyal medya siteleri Facebook, Instagram, Linkedin, Youtube, Tiktok'tur. Ekvator'daki firmalar ile iletişim kurmada firmaların sosyal medya profilleri de kullanılabilmektedir. Bununla birlikte, sosyal medya mecraları Ekvator'da ürün reklamı vermek için önemli platformlardır.

Ekvator Elektronik Ticaret Odası (CECE) ve Espíritu Santo Üniversitesi (UEES) tarafından yapılan bir araştırmaya göre, 2024'te e-ticaret tüketiminde %22'lik bir artış yaşanmış ve toplam e-ticaret hacmi 4,6 milyar dolara ulaşmıştır. Ayrıca, toplamda 465 milyon adet olarak gerçekleşen dijital işlemlerin, 81,1 milyonunun e-ticaret işlemi olduğu belirtilmiştir. 2024'te kredi kartları %55, banka kartları ise %44 oranla ile en yaygın ödeme yöntemleri olmuştur.

Yapılan analize göre 2024 yılında en çok talep gören kategoriler arasında teknoloji, moda, kozmetik ve bakım ürünleri öne çıkmıştır.
(*https://cece.ec/wp-content/uploads/estudios-ecommerce-ec/Estudio-Ecommerce-2025-VII-Medicion.pdf*)

Ayrıca, Ekvator'da kapıda ödeme ve banka üzerinden para transferi oldukça yaygındır.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Ekvator küçük ve konsantre bir pazardır. Az sayıda oyuncu birçok sektöre hâkimdir. Birçok sektörde bir ya da birkaç firma pazar hakimiyetine sahip durumdadır. Bu nedenle distribütörlerin fiyat belirleme gücü yüksektir. Perakende zincirlerinin sayısı azdır. Dikey bütünleşme yaygındır. İmalatçı firma, dağıtımını da kendisi yapabilmektedir. Elektronik ticaret yaygın değildir. Mercadolibre en büyük e-ticaret sitesidir. Ancak, söz konusu site yalnızca satıcı ile müşteriyi bir araya getirmekte, ödeme araçları site üzerinden kullanılmamaktadır. Satıcının ve müşterinin aralarında anlaşarak alışverişi tamamlamaları gerekmektedir. Kendi ürünlerini e-ticaret yoluyla satan ve kredi kartı kullanımına izin veren firmalar da (de Prati, yaesta, la bahia, comandato, totto, vs.) bulunmaktadır. Bununla birlikte, ülkede Facebook Pazar Yeri ve Instagram uygulamaları yaygın olarak kullanılmaktadır.

Diğer taraftan, son dönemde özellikle Temu ve Amazon gibi e-ticaret platformları üzerinden gerçekleştirilen satışlar Ekvator'da kayda değer bir şekilde artış göstermiştir. Temu'nun Ekvator'da faaliyet göstermeye başlamasıyla, düşük fiyatlarla satılan ürünler, yerel üreticileri negatif etkilemiştir. Nitekim, Ekvator'da 2024 yılında tekstil satışları %60 düşerken, kargo yoluyla yapılan ithalatlar %36,5 oranında artış kaydetmiştir.

Fiyatlandırma:
Ekvator'da fiyatlandırma stratejileri, genel olarak, ekonomik koşullar, tüketici davranışları ve rekabet ortamına bağlı olarak şekillenmektedir.

Elektrik enerjisi, petrol ürünleri, telefon ücretleri, gübre, tarım kimyasalları ve bazı eczacılık ürünlerinin fiyatı devlet tarafından belirlenmektedir. Süt, ekmek ve bazı tarım ürünlerinde asgari destek fiyatı uygulanmaktadır. Diğer ithal edilen ürünlerin fiyatı ise piyasa koşullarına göre belirlenmekte ve herhangi bir fiyat kontrolüne tabi bulunmamaktadır. Ancak piyasanın birkaç firmanın elinde bulunması nedeniyle ülkede fiyatlar genel seviyesi yüksektir.

Sonuç olarak, Ekvator pazarında fiyatlandırma yaparken maliyetler, rekabet, tüketici alışkanlıkları ve devlet politikaları dikkate alınmalı, kalite ve marka farkındalığı artırılarak fiyat avantajı sağlanmalıdır.

Satış Sonrası Hizmetler:
Tüketicileri Koruma Kanunu, mal ve hizmet tedarikçilerinin sattıkları ürünlere uygun garanti sunmasını öngörmektedir. Eğitimli ve yetkin hizmet teknisyenlerinin ve yedek parçaların mevcudiyeti, bir ekipmanı, makineyi veya teknik açıdan karmaşık ürünleri satın alma kararını etkilemektedir. Bakım ve yedek parça gerektiren ürünleri ihraç eden şirketler, Ekvatorlu distribütörlerin bu hizmetleri sağladığına dikkat etmeli, gerekirse bu konuda eğitim vermelidir.
(*https://www.gob.ec/sites/default/files/regulations/2018-09/Documento_Ley-Org%C3%A1nica-Defensa-Consumidor.pdf*)

Reklam ve Promosyon:
Televizyon ve radyo reklamları, Ekvator'da en etkili tanıtım araçlarıdır. Ecuavisa, Teleamazonas, Telerama, RTS, Canal Uno, TC Television ve GamaTV en büyük ulusal televizyon kanallarıdır. Kito, Guayaquil ve Cuenca medya ve reklam sektörünün merkezidir. Radyo reklamları daha çok hedef kitlenin şehir dışında ya da kırsal bölgelerde yaşaması durumunda etkilidir. Ülke genelinde yayın yapan yaklaşık 1.051 radyo istasyonu, günde yaklaşık 8 milyon dinleyiciye ulaşmaktadır. Günlük gazeteler, dergiler ve ticari kataloglar da reklam amaçlı kullanılabilmektedir. El Universo, El Comercio, El Telegrafo, Primicias La Hora ve El Expreso ülke genelinde dağıtımı yapılan en büyük gazetelerdir. El Universo ülkenin, El Expreso, Primicias ise başkent Kito'nun en popüler gazeteleridir.

Fiyat rekabeti Ekvator pazarında önemli bir satış faktörüdür. Satış materyalleri İspanyolca olarak hazırlanmalıdır. İş insanlarımızın yerel temsilcileri ile birlikte tanıtım yöntemine karar vermesi, reklam ajansları ile çalışmaları faydalı olacaktır. Internet ve sosyal medya kullanımı ülke genelinde son yıllarda artmaktadır. Sosyal medya ürün tanıtımı ve reklam için sıkça kullanılmaktadır. Bununla birlikte, pek çok firma, kendi sosyal medya hesaplarındaki ürün tanıtımlarında sosyal medya fenomenlerini kullanmaktadır.

Ekvator pazarında doğrudan pazarlama imkânları sınırlıdır. Tüketici ürünleri, elektrikli eşya ve spor aletlerinin yerel ve kablolu televizyon kanallarında reklamı yapılmakta; yerel satış ve iletişim noktası bilgileri sağlanmaktadır. Yerel bir şirket ürün depolaması yapmakta, sipariş almakta ve genellikle adrese teslim çalışmaktadır. Kozmetik ürünleri tüketiciye doğrudan pazarlanmakta olup; Kolombiya markaları bu dağıtım yoluyla güçlü pazar payı elde etmişlerdir. Teleamazonas, Ecuavisa, TC Televisión, GamaTV ve RTS gibi yerel televizyonlar doğrudan pazarlama konusunda aktiftir.

Ekvator'da Türk dizileri yoğun bir şekilde izlenmektedir. Türk dizileri, Türk markalarının ve ürünlerinin tanıtılması için etkili bir pazarlama platformu yaratmaktadır. Bu fırsatın, özellikle Türk ihraç ürünlerinin tanıtılması ve satılması adına önemli stratejik bir araç olarak kullanılabileceği değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, Türk dizilerinde uygulanacak olan ürün yerleştirme, kültürel pazarlama, sponsorluk gibi pazarlama stratejileri vesilesiyle Türk ürünlerine ve firmalarına ilişkin farkındalığın Ekvator'da artırılabileceği değerlendirilmektedir.

Kamu İhaleleri

Ekvator'da şeffaflığın sağlanabilmesini teminen kamu alımları tek bir merkeze (Servicio Nacional de Contratacion Publica (SERCOP)-Kamu Alımları Ulusal Ajansı bağlanmış olup, tedarikçi olabilmek için aşağıdaki linkte yer alan sistemden (Sistema Oficial de Contratacion Publica) Tek Tedarikçi Siciline (Registro Único de Proveedores-RUP) kayıt olunması gerekmektedir.
(*https://portal.compraspublicas.gob.ec/sercop/*)
(*https://www.compraspublicas.gob.ec/ProcesoContratacion/compras/*)
(*https://www.compraspublicas.gob.ec/ProcesoContratacion/compras/FO/paso1.cpe*)

Başta müteahhitlik hizmetleri olmak üzere kamu ihalelerinin pek çoğunda aranan şartlardan biri, Ekvator'da yasal bir temsilci bulundurmak olabilmektedir. Yeni ihaleler aşağıdaki internet adresinden takip edilebilmektedir.
(*https://www.compraspublicas.gob.ec/ProcesoContratacion/compras/PC/buscarProceso.cpe?sg=1*)

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Ekvator petrol, madencilik, tarım, balıkçılık, hayvancılık ve ormancılık alanında gelişmiş bir ülkedir.

Tarım ve Hayvancılık

Ekvator'un tarım sektörü, ülke ekonomisinin temel taşlarından biridir ve özellikle muz, kakao, kahve, çiçekçilik ve deniz ürünleri üretimiyle öne çıkmaktadır. Tarım, hem iç pazarın gıda güvenliğini sağlamada hem de ihracat gelirlerini artırmada kritik bir rol oynamaktadır. Ülkenin tropikal iklimi, verimli toprakları ve geniş biyoçeşitliliği, tarımsal üretimin yıl boyunca devam etmesini mümkün kılmaktadır. Ekvator'un tarıma son derece elverişli bir iklime ve toprak yapısına sahip olmasına rağmen, sektördeki küçük ölçekli çiftçilerin yoğunluğu, verimsizlik, altyapı eksiklikleri, iklim değişikliğinin etkileri sektörün başlıca zorluklarıdır.

Muz, karides, kakao, kahve ve kesme çiçekler başlıca ihraç ürünleri olup önemli gelir kaynaklarıdır. Ekvator, dünyanın en büyük muz ihracatçısı ve yüksek kaliteli kakao tedarikçilerinden biri konumundadır. Kahve, kakao, pirinç, patates, manyok, şeker kamışı, brokoli, mango ve palmiye kalbi ise ülkede üretilen diğer başlıca tarım ürünleridir. Ayrıca, lifleri dokumacılıkta kullanılan kapok ağacı, yaprakları Panama şapkasının yapımında kullanılan "toquilla" önemli tarım ürünleri arasındadır. (*http://www.agricultura.gob.ec/*)

Muz:
Ekvator dünyanın en büyük muz tedarikçisidir. Ülke, özellikle Avrupa, ABD, Rusya pazarlarına yaptığı ihracatla küresel muz ticaretinde önemli bir paya sahiptir. Tropikal iklimi, verimli toprakları ve geniş üretim alanları sayesinde muz üretimi yıl boyunca devam edebilmektedir. Muz sektörü, Ekvator'un tarım ihracat gelirlerinde önemli bir yer tutarken, doğrudan ve dolaylı olarak ciddi bir istihdam yaratmaktadır.

Muz ihracatı, Ekvator ekonomisi için stratejik bir öneme sahip olup, devlet tarafından çeşitli düzenlemeler ve teşviklerle desteklenmektedir. Üreticiler, kalite standartlarını karşılamak ve rekabet avantajlarını koruyabilmek için sertifikalı ve sürdürülebilir tarım uygulamalarına yönelmektedir. Ancak, lojistik maliyetlerin yüksekliği, küresel pazardaki fiyat dalgalanmaları ve bir takım ticaret kısıtlamaları sektörün karşılaştığı temel zorluklar arasında yer almaktadır.

Son yıllarda, organik ve adil ticaret sertifikalarına sahip muz üretimi artış göstermekte olup, bu eğilim Ekvator'un ihracatta katma değer yaratmasına katkıda bulunmaktadır. Ülkede 2024 yılında muz üretimiyle ilgili elverişsiz iklim koşulları nedeniyle bazı sorunlar yaşanmasına rağmen, muz ihracatı %1,57 oranında artış göstererek 364.730.000 kutuya ulaşmıştır. Ekvator'un muz ihracatında, Avrupa Birliği %29,06'lık payla ana pazar olmaya devam ederken, Avrupa Birliği'ni %19,01 ile Rusya, %13,39 ile Orta Doğu ve %11,83 ile ABD pazarları takip etmiştir. Muz sektöründe ilişkin ülkede gerçekleştirilen başlıca fuar, Ekvator Muz İhracatçıları Birliği organizatörlüğünde düzenlenen Banana Time fuarıdır.
(*https://www.aebe.com.ec/bananatime*)

Kakao:
Ekvator, kakao üretiminde önemli bir konuma sahiptir ve özellikle yüksek kaliteli "Fino de Aroma" kakao çeşidiyle tanınmaktadır. Ülkenin ekvatoral iklimi ve verimli toprakları, kakao üretimi için elverişli koşullar sunarak yıl boyunca verimli hasat yapılmasını sağlamaktadır. Kakao sektörü, küçük ölçekli üreticilerden büyük ölçekli çiftliklere kadar geniş bir üretici yelpazesine sahiptir. Ekvator'un kakao ihracatı, ülke ekonomisi için stratejik bir gelir kaynağıdır ve kakao çekirdeği ile kakao türevleri, ABD, Avrupa ve Asya pazarlarına ihraç edilmektedir. Küresel çikolata üreticileri, Ekvator kakaosunu üstün aromatik özellikleri nedeniyle tercih etmektedir. Son yıllarda, yerel üreticiler ve kooperatifler, işlenmiş kakao ürünleri ve çikolata üretimine yönelerek daha yüksek katma değer yaratmayı hedeflemektedir.

Ekvator'un kakao ihracatı 2024 yılında 2023 yılına kıyasla %186,2 oranında bir artışla 3,34 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu yükselişte 2024 yılında kakaonun uluslararası fiyatının artması ile Afrika'daki elverişsiz iklim koşulları neticesinde alternatif pazar arayışlarının etkili olduğu değerlendirilmektedir. Afrika'daki kakao üretiminin iklim değişikliği nedeniyle olumsuz etkilenmesi, Ekvator'a avantaja sağlamıştır.

Çiçekçilik:
Ekvator, dünyanın üçüncü büyük, bölgenin de en büyük kesme çiçek (gül) üreticisi ve ihracatçısıdır. Ekvator, yüksek kaliteli çiçek üretimi ve ihracatında dünyanın önde gelen ülkelerinden biridir. Özellikle güller, ülkenin çiçek endüstrisinin en önemli ürünleri arasında yer almakta olup, uzun ömürlü olmaları, büyük çiçek başları ve canlı renkleriyle tanınmaktadır. Ekvator'un yüksek rakımlı And bölgeleri, yıl boyunca dengeli güneş ışığı ve soğuk geceler sayesinde ideal yetiştirme koşulları sunmaktadır. Gül üretiminin yanı sıra karanfiller, zambaklar, sümbüller ve egzotik tropikal çiçekler de yetiştirilmekte ve ihraç edilmektedir.

Ekvator'un çiçek ihracatında ABD, Avrupa ve Asya başlıca pazarlardır. Özellikle sevgililer günü ve anneler günü gibi özel günlerde çiçek ihracatı zirveye ulaşmaktadır. Ekvator'un çiçekçilik sektörü ihracatı, 2024 yılında 1 milyar ABD dolarını aşarak, ülkenin en önemli ihracat sektörlerinden biri haline gelmiştir. Ülkede çiçeklik sektöründe iki yılda bir düzenlenen en önemli fuar Expo Flor Ecuador fuarıdır. 2026 yılında tekrar düzenlenecek olan fuar Ekvator Ulusal Çiçek Üreticileri ve İhracatçıları Derneği organizatörlüğünde gerçekleştirilmektedir. (*https://www.florecuador.com/*)

Organik Tarım Ürünleri:
Ekvator organik tarım ürünleri üretiminde de önemli bir mesafe kat etmiştir. Nitekim, Ekvator AB'nin en büyük organik ürün tedarikçisi konumundadır. AB pazarının yanı sıra ABD pazarına da önemli miktarda organik tarım ürünü ihraç edilmektedir. Başlıca organik ihracat ürünleri arasında muz, kakao çekirdekleri, kesme çiçekler, kahve, brokoli, ananas ve ejder meyvesi (pitahaya) bulunmaktadır. Ekvator'un AB'ye en fazla organik ürün tedarik eden ülke olması, tarım sektörünün önemini vurgulamakta ve uluslararası standartlara uyum sağlama çabalarını öne çıkarmaktadır.

Hayvancılık ve Balıkçılık:
Ekvator, hayvancılık ve balıkçılık sektörlerinde de oldukça gelişmiştir. Karides ve konserve balık, ülkenin başlıca ihraç ürünleri arasında önemli yer tutmaktadır. Bununla birlikte, orman ürünleri ülkenin önemli gelir kaynaklarındandır.

Karides:
Ekvator, dünya karides üretimi ve ihracatında önde gelen ülkelerden biridir. En büyük karides ihracatçısı konumundadır. Ülke, özellikle ABD, Avrupa ve Asya pazarlarına yüksek kaliteli karides ihraç etmektedir. Tropikal iklimi ve uygun deniz ekosistemi sayesinde yıl boyunca sürdürülebilir üretim yapabilen Ekvator, modern akuakültür teknikleri ile verimliliğini artırmaktadır. Karides sektörü, son yıllarda biyogüvenlik önlemleri ve teknoloji kullanımı sayesinde hastalık risklerini azaltarak büyümesini sürdürmektedir. Ancak, küresel talepteki dalgalanmalar, lojistik maliyetler ve çevresel sürdürülebilirlik gereklilikleri sektörün karşılaştığı başlıca zorluklar arasındadır.

Karides ihracatı, Ekvator ekonomisi için stratejik bir gelir kaynağıdır ve petrol dışı ürünler arasında en yüksek hacme sahip ihracat kalemidir. Devletin sektör için geliştirdiği teşvik politikaları ve uluslararası standartlara uyum çalışmaları, Ekvator'un küresel pazardaki rekabet gücünü artırmaktadır. Son yıllarda sürdürülebilir üretim, izlenebilirlik ve organik sertifikasyon konularında yapılan yatırımlar, Ekvator karidesinin uluslararası pazarda tercih edilmesini sağlayan faktörler arasında yer almaktadır.

Ekvator'un petrol dışı ürünleri arasında ilk sırada gelen, geleneksel ihraç ürünü olan karidesin 2024 yılı ihracatı 6,288 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Çin %54,16'lık payla Ekvator'un karides ihracatında ana ihraç pazarıdır. 2024 yılında Ekvator, Çin'e 3,014 milyar ABD doları tutarında karides ihraç etmiştir.

Ayrıca, ülkede karides odağında deniz ürünlerine ilişkin, Ulusal Deniz Odası organizatörlüğünde düzenlenen en önemli fuar Aqua Expo fuarıdır.
(*https://www.cna-ecuador.com/aquaexpo/*)

Sanayi

Ekvator endüstrisindeki başlıca sektörler petrol, işlenmiş gıda, tütün, balıkçılık, madencilik, tekstil, mobilya, metal işleme, makine, otomotiv, plastik ve kimyadır.
(*https://www.produccion.gob.ec/*)

İmalat sanayi, işlenmiş gıdalar, içecekler, tekstil, kimyasallar ve ilaç üretimi üzerine yoğunlaşmaktadır. İnşaat sektörü ise altyapı projeleri ve kentsel gelişim ile önemli bir yer tutmaktadır. Ancak sanayi sektörü, petrole bağımlılık, dalgalanan emtia fiyatları ve teknolojik modernizasyon ihtiyacı gibi zorluklarla karşı karşıyadır. Hükümet politikaları ve yabancı yatırımlar, sanayi sektörünün büyümesinde kilit rol oynamaktadır.

Madencilik

Ekvator'un madencilik sektörü, önemli maden rezervleri ve artan yabancı yatırımlar sayesinde ülke ekonomisinde giderek daha büyük bir rol oynamaktadır. Ülke, altın, bakır ve gümüş gibi değerli madenler açısından zengin olup, çeşitli büyük ölçekli madencilik projeleri geliştirilmektedir.

Devlet, sorumlu madencilik uygulamalarını teşvik etmekte ve teşvikler yoluyla yatırımları desteklemektedir. Fruta del Norte ve Mirador gibi büyük madencilik projeleri, Ekvator'u küresel madencilik sektöründe yükselen bir oyuncu haline getirmiştir.

Madencilik, Ekvator'un ekonomik kalkınmasında kilit bir rol oynamakta olup, istihdam yaratma, ihracat gelirlerini artırma ve doğrudan yabancı yatırımları çekme açısından önemli katkılar sağlamaktadır. Sektör, ülkenin milli gelirine önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır. Maden ihracatı, başlıca döviz gelir kaynaklarından biri haline gelmiştir. Hükümet, madencilik potansiyelini daha da geliştirerek ekonomiyi çeşitlendirmeyi hedeflerken, çevresel sürdürülebilirliği ve sosyal sorumluluğu da gözetmeye çalışmaktadır. Ekonomik faydalarına rağmen, altyapı eksiklikleri, yerel toplulukların tepkileri, hukuki belirsizlikler ve sürdürülebilir madencilik uygulamalarına duyulan ihtiyaç sektörün karşılaştığı başlıca zorluklar arasındadır. Gelecekte, ekonomik büyüme ile çevresel ve sosyal kaygılar arasında denge sağlanması, Ekvator'un madencilik sektörünün sürdürülebilir gelişimi için kritik öneme sahip olacaktır.

Zengin altın, bakır, gümüş, demir, kurşun, çinko, uranyum, magnezyum, fosfat, kireçtaşı, kaolin, mermer ve sülfür rezervlerine sahip olan Ekvator'da, madencilik sektörü son yıllarda gelişme kaydetmektedir. Güneydeki Zamora-Chinchipe, El Oro ve Azuay eyaletleri madenciliğin en fazla geliştiği bölgelerdir. En önemli maden yatırımları Fruta del Norte, Mirador, Loma Larga, San Carlos Panantza, Rio Blanco'dur.

Ekvator'un geniş çaplı altın madeni yatırımı Fruta del Norte, Zamora Chinchipe eyaletinde bulunmakta olup, Kanadalı Lundin Gold Inc. şirketinin yan kuruluşu olan Aurelian Ecuador S.A. firması tarafından işletilmektedir. Ekvator'un geniş çaplı bakır, altın ve gümüş madeni yatırımı Mirador, Zamora Chinchipe eyaletinde bulunmakta olup, Çinli CRCC-Tonguan Investment'ın yan kuruluşu olan EcuaCorriente S.A. firması tarafından işletilmektedir.

Madenciliğin oldukça gelişmiş olduğu Ekvator'da maden makinelerine olan talep de oldukça fazladır. Ekvator'un madencilik faaliyetlerinde kullanmak üzere maden makinelerine ihtiyacı bulunmaktadır. Ekvator sanayisinin gelişmemiş olması nedeniyle söz konusu ürünleri ithal etmektedir.

Ekvator'un madencilik sektörü büyüdükçe, madencilik makineleri ve ekipmanlarına olan talep de artmaktadır. Ülkede büyük ölçekli madencilik projelerinin gelişmesiyle birlikte, özellikle açık ocak ve yer altı madenciliğinde kullanılan sondaj makineleri, kırma-eleme tesisleri, taşıma ekipmanları ve iş makinelerine yönelik ithalat potansiyeli yüksektir. Yabancı yatırımlarla birlikte, modern ve verimli ekipman ihtiyacı artmakta, bu da madencilik makineleri ithalatını cazip hale getirmektedir. Özellikle Kanada, Çin ve ABD gibi ülkelerden madencilik makineleri ithalatı yapılırken, Türkiye gibi güçlü sanayi üretimine sahip ülkeler için de pazar fırsatları bulunmaktadır. Özellikle dayanıklı ve enerji verimliliği yüksek makineler ile satış sonrası teknik destek sağlayabilen firmalar için Ekvator'da önemli fırsatlar bulunmaktadır. Türk firmalarının yerel distribütörler ve ticari fuarlar aracılığıyla Ekvator pazarına giriş yapması, madencilik makineleri ihracatında yeni iş birlikleri yaratabilir. Ekvator'da madencilik sektöründe HJ Becdach Ferias Eventos Congresos firması organizatörlüğünde düzenlenen en önemli fuar Expo Conference Expominas fuarıdır.
(*https://hjbecdachferias.com/inicio/expominas/*)

Petrol:
Ekvator'un petrol sektörü, ülkenin ekonomisi için büyük bir öneme sahiptir ve milli gelirinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Ülke, Güney Amerika'nın en büyük petrol üreticilerinden biridir ve petrol, Ekvator'un ihracat gelirlerinin esas kısmını sağlamaktadır. Ekvator, özellikle Orta ve Kuzey Amerika, Asya ve Avrupa pazarlarına petrol ihraç etmektedir. Petrol üretimi, başta ağır ve hafif petrol çeşitleri olmak üzere farklı türlerdeki petrol rezervlerinden sağlanmaktadır. Ülkenin petrol üretimi, Amazon Yağmur ormanları ve çevre koruma konularındaki tartışmalarla da ilişkilidir; çünkü bazı petrol rezervleri bu hassas ekosistemlerin bulunduğu bölgelerde yer almaktadır.

Petrol, Ekvator'un ekonomik büyümesinde kilit bir rol oynamaktadır, devlet bütçesinin büyük bir kısmı petrol gelirlerine dayanmaktadır. Petrol fiyatlarının küresel piyasalarda dalgalanması, Ekvator ekonomisini doğrudan etkilemektedir. Bununla birlikte, sürdürülebilir kalkınma, çevresel koruma ve enerji geçişi gibi konular, sektördeki uzun vadeli zorluklar arasında yer almaktadır. Petrol sektöründe devletin büyük bir payı bulunurken, özel sektörün de projelerde yer alması ve yabancı yatırımların çekilmesi hedeflenmektedir. Nitekim, bu doğrultuda ülkenin en verimli petrol sahalarından biri olan Sacha Petrol Sahasının işletim hakkı, Sinopetrol konsorsiyumuna 01/03/2025 tarihinde tahsis etmiştir. Bu konsorsiyum, Çin devletine ait Sinopec şirketinin iştiraki olan Amodaimi Oil Company S.L. ve Kanada merkezli New Stratus Energy'nin iştiraki olan Petrolia Ecuador S.A. şirketlerinden oluşmaktadır. Tahsis işlemi, katılım sözleşmesi modeli çerçevesinde gerçekleştirilmiş olup, konsorsiyumun petrol üretiminden belirli bir pay almasını öngörmektedir.

Ekvator, petrolü ham olarak üretmekle birlikte, ülke içinde sınırlı miktarda rafinaj kapasitesine sahiptir. Ekvator'daki petrol rafinerileri, genellikle ham petrolü işleyip rafine petrol ürünlerine dönüştürmek için kullanılmaktadır. Ancak, Ekvator'un rafinaj kapasitesi, petrol üretim miktarına kıyasla yetersizdir. Ülkede, özellikle Esmeraldas ve La Libertad gibi rafineri tesisleri bulunmakla birlikte, bu tesislerin işleme kapasiteleri sınırlıdır ve üretimin tamamını işlemek için yeterli kapasite sunamamaktadırlar.

Bu nedenle, Ekvator, ham petrolünün büyük bir kısmını ihraç ederken, iç pazarda ihtiyaç duyduğu rafine petrol ürünlerini ithal etmektedir. Özellikle benzin, dizel ve diğer petrol türevleri ithalat yoluyla temin edilmektedir. Ekvator'un petrol sektöründeki en büyük zorluklardan biri, rafineri kapasitesinin artırılması ve dışa bağımlılığın azaltılmasıdır. Hükümet, bu alanda yeni yatırımlar yapmayı ve sektördeki altyapıyı geliştirmeyi hedeflemektedir.

Ekvator'un petrol gelirleri, 2024 yılında son dört yılın en düşük seviyesine gerilemiştir. Ulusal üretim, kamu petrol şirketi olan Petroecuador'un faaliyetlerindeki %3'lük düşüş nedeniyle %2 oranında azalarak günlük 466.895 varil olarak kaydedilmiştir. Bu rakam, Covid-19 pandemisinin etkili olduğu 2020 yılından bu yana görülen en düşük üretim seviyesi olarak gerçekleşmiştir. Petroecuador'un üretimi 374.219 varile düşerken, özel petrol şirketleri zorlu bir yıl geçirmelerine rağmen üretimlerinde %5'lik bir artış kaydetmişlerdir. Özellikle Arjantinli PCR şirketi, üç yeni kuyunun devreye alınmasıyla günlük üretimini 8.000 varile çıkarmıştır.

Üretimdeki düşüşün önemli nedenlerinden biri, halkın 2023 referandumunda verdiği karar doğrultusunda ITT petrol sahasının kapatılması olmuştur. Ağustos 2024'te başlayan bu kapatma süreci, ulusal petrol üretimi ciddi şekilde etkilemiştir. Ayrıca, Coca Nehri'nde devam

eden erozyon, petrol boru hatlarının güvenliğini tehdit ederek üretim ve lojistik süreçlerinde aksamalara yol açmıştır. Napo Nehri'ndeki kuraklık ise sahalara malzeme ve işçi taşımayı zorlaştırmıştır. Ayrıca, 2024 yılında yatırım planları yavaş ilerlemiştir.

Enerji

Ekvator elektrik enerjisinin %92'sini hidroelektrik santrallerinden, %7'sini termik santrallerden ve %1'ini konvansiyonel olmayan kaynaklardan (fotovoltaik, rüzgar, biyokütle, biyogaz, jeotermal ve diğerleri) üretmektedir.

Ekvator'un elektrik üretimi ağırlıklı olarak hidroelektrik santrallere dayanmakta olup, iklim değişikliği nedeniyle yaşanan kuraklık ülkede enerji krizine yol açmıştır. Ekim 2023'te başlayan planlı elektrik kesintileri, Eylül 2024'te günlük 14 saate kadar ulaşmıştır. Ülkenin enerji üretimi, talebi karşılamaya yetmemiş ve yaklaşık 1.963 megavatlık açık ortaya çıkmıştır. Hükümet, jeneratör kiralama, hidroelektrik santrallerin modernizasyonu ve yenilenebilir enerji yatırımları gibi acil önlemler alarak sorunu hafifletmeye çalışmıştır. Kolombiya'nın Kasım 2024'te Ekvator'a elektrik ihraç etmeye başlamasıyla enerji açığı bir miktar düşse de kriz ekonomik faaliyetleri olumsuz etkilemiş ve ülkenin GSYİH'sinde %1-1,5 arasında bir kayba neden olmuştur.

Ekvator, elektrik üretim kapasitesini artırmak ve hidroelektriğe olan ağır bağımlılığını azaltmak için enerji kaynaklarını çeşitlendirerek acilen yeni yatırımları hızlandırmaya ihtiyaç duymaktadır. Bu kapsamda, ülke enerji matrisini çeşitlendirmek için hidroelektrik, güneş ve rüzgâr projelerine öncelik vermiştir.

Bu bağlamda, enerji alanında Ekvator'a ihracatta potansiyel teşkil eden başlıca ürünlerin; özel transformatörler, jeneratörler, güneş enerji sistemleri, güneş panelleri, rüzgâr türbinleri, kombine çevrim gaz türbinleri, buhar, gaz ve hidrolik türbinler, buhar kazanları ve endüstriyel kontrol sistemleri olabileceği değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, orta ve uzun vadede, Ekvator'un, hidroelektrik santrallere olan bağımlılığı ve fosil yakıt kullanımını azaltma politikası doğrultusunda; güneş ve rüzgâr enerjisi, doğal gaz santralleri, jeotermal, biokütle projeleri gibi yenilenebilir enerji aracılığıyla enerji üretimini artırma konusundaki kararlılığı Ekvator'a bu alanda yatırım yapmak ve ayrıca bu alandaki ürünleri ihraç etmek kapsamında fırsat yaratmaktadır.

Ayrıca, Ekvator'da HJ Becdach Ferias Eventos Congresos firması organizatörlüğünde, yenilenebilir enerji sistemleri odağında düzenlenen Expo Conference Oil &Power Gas Energias Renovables fuarı enerji ve petrol alanındaki en önemli fuarlardandır. (*https://hjbecdachferias.com/inicio/oil-power/*)
Enerji ve Madenler Bakanlığı: (*https://www.recursosyenergia.gob.ec/*)

Hizmetler

Hizmet sektöründe yer alan başlıca faaliyetler aşağıda yer almaktadır.

İnşaat ve Müteahhitlik Hizmetleri:
İnşaat sektörü, Ekvator'da 1,5 milyon doğrudan ve dolaylı istihdam sağlamakta ve lokomotif bir sektör rolü oynamaktadır.

Dış borç ve kredi teminindeki sıkıntılar sebebiyle Ekvator'un inşaat ve altyapı sektöründe oluşan yatırım boşluğunu sağladığı kredilerle Çin doldurmuştur. Ülkenin altyapısının zayıf olması sebebiyle bu alanda büyük potansiyel mevcuttur. 2020 yılında covid-19 salgını nedeniyle ortaya çıkan ekonomik sıkıntıların en fazla etkilediği sektörlerden biri inşaat olmuştur. Bu dönemde ve pandemi sonrasında inşaat sektöründeki kamu yatırımları azalmıştır. Yıldan yıla gelişmekte olan Ekvator'da gerek konut gerekse altyapı inşaat sektörünün önümüzdeki yıllarda büyüyeceği öngörülmektedir.

Bankacılık:
Ekvator'un para biriminin 2000 yılından bu yana ABD doları olması ve Ekvator'un para basma yetkisinin bulunmaması nedeniyle mali politikalar konusunda hareket imkânı kısıtlıdır. Ancak, dolarizasyon gerek enflasyonla mücadele gerekse IMF ile yapılan kredi anlaşmasının devamlılığı için mevcut Hükümetin en çok önem verdiği konulardan birisidir.

Para Rejimi ve Devlet Bankası Yasası gereğince, kamu sektörünün yapmış olduğu ithalat ödemeleri Ekvator Merkez Bankası (*https://www.bce.fin.ec/*) aracılığıyla gerçekleştirilir. Ekvator Merkez Bankası'nda akreditif açılabilmektedir. Ekvator'daki özel ve kamu bankaları da uluslararası ticaret için akreditif imkânı sunmaktadır. Akreditif için ülkemizden bazı bankalar ile anlaşması bulunan Ekvator'daki bankalar, Banco Pichincha, Banco Pacifico, Banco Procredit ve Citibank'tır.

Ekonomik Dönüşüm Yasası ile bankaların denetimi sıkılaştırılmıştır. Ekvator ile ticaret yapan iş adamları ABD bankaları ve diğer küresel bankalar ile çalışabilmektedir. Banka ve Sigortacılık Şirketleri Denetim Kurulu (Superintendencia de Bancos y Seguros (*https://www.superbancos.gob.ec/bancos/*), 1927 yılından bu yana finans sistemini denetlemekle görevli kurumdur.

Ülkenin en büyük bankaları Pichincha, Internacional, Guayaquil ve Pacífico; orta büyüklükteki bankaları ise Produbanco, General Rumiñahui ve Bolivariano'dur. Ekvator'daki kamu bankaları Banco del Pacifico, Biess, Ekvator Kalkınma Bankası'dır. Bunların yanında 18 küçük banka ve 1 uluslararası banka (Citibank) hizmet vermektedir. Ayrıca, Western Union, Money Gram gibi para transferi konusunda faaliyet gösteren şirketler mevcuttur. Banco Pichincha, Banco Pacifico, Procredit bankalarının ülkemizdeki bankalar ile akreditif açma konusunda anlaşmaları bulunmaktadır. Bir Ekvator bankasında kişi başına 27.000 dolara kadar tutulan mevduatlar, Mevduat Sigorta Şirketi (COSEDE) tarafından sigorta kapsamındadır.
Bankalar Birliği: (*http://www.asobanca.org.ec/*)

Turizm:
Ekvator'un turizm sektörü, ülke ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Petrol dışı gelir kaynakları arasında muz ve karidesin yanı sıra turizm de üst sıralarda yer almaktadır.

Ekvator, And yükseklerindeki en küçük ülkedir. Turizm açısından da volkanik manzaraları, yağmur ormanları, koloniyel mimarisi, plajları ve Galapagos Adaları ile büyük bir eko-turizm potansiyeline sahiptir.

2024 yılında ağırlıklı olarak ABD, İspanya, Kolombiya ve Peru'dan gelen 1.262.664 turist Ekvator'u ziyaret etmiştir.
(*https://servicios.turismo.gob.ec/visualizador*)
(*https://ecuador.travel/en/*)

Ulaştırma:
Ekvator'da Kito, Guayaquil ve Manta şehirlerinde 3 adet uluslararası havaalanı bulunmaktadır. Kito Havalimanı havayolu kargo taşımacılığında da kullanılmaktadır. Ekvator'da kargo ve petrol taşımacılığında kullanılan 7 adet kamuya ait, 10 adet de özel liman bulunmakta olup, en büyük limanlar; Guayaquil, Pasorja (DP World), Bolivar (Yılport Holding), Esmeraldas, Manta'dır. Guayaquil Limanı, konteyner, depolama ve Ro-Ro taşımacılığı gibi liman hizmetleri bakımından oldukça gelişmiştir. Ülkemize deniz yolu ile yapılan mal gönderimlerinin süresi yaklaşık 1 aydır. Ülkede 956 km'lik demiryolu ağı bulunmakla birlikte, devlete ait demiryolu şirketi zarar ettiği gerekçesiyle 2020 yılında kapatılmıştır. Ülke içi ulaştırmada en yaygın olarak karayolu kullanılmaktadır. Turkish Cargo, Kito-İstanbul arasında haftada bir gün kargo taşımacılığı gerçekleştirmektedir.

Haberleşme:
Ekvator Elektronik Ticaret Odası'na göre, Ekvator %84 ile internet kullanım oranında Latin Amerika bölgesinde beşinci sırada bulunmaktadır. Mobil telefon kullanım oranı ise %92'dir.

Ekvatorlu tüketiciler daha çok küçük marketler ve pazarlardan alışveriş yapmaktadır. Ülkede büyük süpermarketleri kullananların sayısı da azımsanmayacak kadar fazladır. Ülkedeki en büyük süpermarket zincirleri; sektörün %60'ını elinde tutan La Favorita (Supermaxi) ve El Rosado'dur (Micomisariato). Tiendas Industriales Asociadas (TIA), Mega Santa Maria ve Supermercados Coral ise orta büyüklükteki süpermarket zincirleridir. Anneler Günü, Babalar Günü, Noel, yeni yıl, Karnaval ve Sevgililer Günü gibi özel günlerde satış hacmi artmaktadır.
(*https://cece.ec/*)

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Ekvatorlu iş insanları İngilizce bilmektedirler. Ancak, ülkeye yapılacak ziyaretlerde ve ticari ilişkilerin kurulmasına yönelik çalışmalarda ülke koşullarına hâkim ve İspanyolca konuşan bir tercüman kullanılmasında fayda görülmektedir. Bununla birlikte, ilk defa firmalara e-posta gönderilmesi durumunda firmanın dikkatini çekmek için İspanyolca mail gönderilmesinde fayda görülmektedir.

Ekvatorlu iş insanlarından gelen e-posta ve iş tekliflerinin olumsuz bile olsa yanıtlanması önem taşımaktadır. E-postalarda, selamlamaya ve vedaya, kibar bir dil kullanmaya özen gösterirler. Doktor, Mühendis ve Ekonomist gibi unvanların kullanımı yaygındır. İş görüşmelerinde Ekvatorlu iş insanları resmi ve oldukça kibardır. Görüşme genellikle kararlaştırılan zamanda başlamaktadır. Ekvatorlu iş insanları, tanıdık ve güvenilir kişilerle uzun vadeli bir iş ilişkisi yaklaşımı sergilemektedir.

Para Kullanımı

Ekvator'un resmi para birimi, 2000 yılından bu yana ABD dolarıdır. Ekvator'da kredi kartı kullanımı yaygın olmamakla birlikte Visa, Master Card, Diners Club kartları birçok ticari işletmede geçerlidir. Ülkede 100 dolarlık banknot pek çok işletme tarafından kabul edilmemektedir. Bu nedenle 20 dolarlık banknot bulundurulmasında fayda görülmektedir.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Türk vatandaşlarının tabi olduğu vize uygulamalarına göre; Umuma Mahsus Pasaport hamilleri 90 güne kadar olan turistik amaçlı seyahatlerinde vizeden muaftır. Hizmet, Hususi ve Diplomatik Pasaport hamilleri 90 güne kadar olan turistik amaçlı seyahatlerinde vizeden muaftır.

Diğer taraftan, 18 Şubat 2022 tarihinde yayımlanan İnsan Hareketliliği Yasasına ilişkin 354 sayılı Karar kapsamında, yabancıların Ekvator'a girişlerinde gerekli olan vizelerin arasına "ticaret eylemleri ve diğer faaliyetler için vize" eklenmiştir. Söz konusu Karar Türk vatandaşlarını da kapsamaktadır.

Bu minvalde, Karar'ın 99. maddesine göre, insan hareketliliği otoritesinin yetkilerine halel getirmeksizin, göçmenlik kontrol makamı, yabancı bir kişinin, ticaret ve iş faaliyetleri geliştirmek, şirketler ve gerçek kişilerle temaslar kurmak, idari veya adli işlemleri yürütmek, spor faaliyetleri, gönüllü faaliyetler, araştırma faaliyetleri, akademik veya bilimsel çalışmalar, teknoloji, yenilik, sanat, kültürel faaliyetler ile istihdam ilişkisi olmayan diğer alanlarda faaliyet göstermek için Ekvator topraklarına vardığı tarihten itibaren, istisnai olarak, bir (1) kronolojik yıl içinde kümülatif olarak otuz (30) uzatılamayan gün boyunca kalış izni verebilir.

Söz konusu Karara aşağıdaki internet adresinden erişim imkânı mevcuttur.
(*https://minka.presidencia.gob.ec/portal/usuarios_externos.jsf*)

Ekvator'a seyahat:
Türkiye'den Ekvator'a doğrudan uçak seferleri bulunmamaktadır. Türk Hava Yolları'nın İstanbul'dan Panama ve Kolombiya'ya doğrudan uçuşu bulunmaktadır. Bu ülkelerden aktarma yapılabilmektedir.

Şehir merkezine yakın konumdaki Kito ve Guayaquil Havaalanlarından şehre ulaşım ve taksi bulmak kolay olup taksiler oldukça ucuzdur. Güvenlik açısından telsizli taksilerin kullanılması tavsiye edilmektedir. Kito ve Guayaquil'de Uber uygulamaları ile taksi bulma imkânı mevcuttur. Büyük otellerin "shuttle" hizmetleri de bulunmaktadır. Araç kiralama pahalı bir alternatif olup, trafik kazaları da yaygındır.

Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

2025 yılında Ekvator'daki tatil günleri aşağıda yer almaktadır:
1 Ocak (Yeni Yıl);
3 ve 4 Mart (Karnaval);
18 Nisan (Kutsal Cuma ve Paskalya);
2 Mayıs (İşçi Bayramı);
23 Mayıs (Pichincha Zaferi);
11 Ağustos (Bağımsızlık Günü);
10 Ekim (Guayaquil'in Bağımsızlık Günü),
3 Kasım (Cuenca'nın Bağımsızlık Günü),
4 Kasım (Azizler Günü),
5 Aralık (Kito'nun Kuruluşu),
25 Aralık (Noel)

(*https://www.turismo.gob.ec/wp-content/uploads/2023/12/CALENDARIO-FERIADOS-2023-2025-06-12-2022-.pdf*)

Ekvator'da günışığından yararlanma amaçlı saat düzenlemesine gidilmemektedir. Çalışma saatleri 09:00-18:00 arasıdır.

Yerel Saat

Ekvator ile Türkiye arasındaki saat farkı -8 saat olup, örneğin Türkiye'de saat akşam 18.00 iken Ekvator'da sabah 10.00'dur. (*www.worldtimezone.com*)

Ölçü Birimi

Metrik sistem ölçülerinin yanı sıra yerel ölçü birimleri de kullanılmaktadır. (libre vs.)

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Şirketler Yasası'nda beş şirket türü tanımlanmıştır. Bunlar,

- Kollektif Şirket (Compañia en nombres colectivos)
- Komandit Şirket (Compañia en comandita)
- Limited Şirket (Compañia de Responsabilidad Limitada)
- Anonim Şirket (Compañia Anonima)
- Karma Şirket (Compañia de Economía Mixta)

Şirket Kurma Prosedürü

Ekvator'da şirket kurulumu Şirketler Yasası ile düzenlenmiştir. Şirketler, Menkul Kıymetler ve Sigortacılık Denetim Kurulu (www.supercias.gob.ec) tarafından oluşturulan elektronik sistem ve ilgili diğer kuruluşların da bu sisteme entegrasyonu ile birlikte, şirket kurulumu elektronik olarak yapılabilmektedir.

Kuruluş işlemi aşağıdaki aşamaları ihtiva eder:

- Şirket, Menkul Kıymetler ve Sigortacılık Denetim Kurulu internet sitesine kayıt olur, (*https://www.supercias.gob.ec/portalscvs/portalConstitucionElectronica.html*)
- Şirket kurulum formu ve gerekli belgeler eklenerek, şirket ismi alınır,
- Bankada sermaye entegrasyon hesabı açtırılır,
- Şirket kurulumu için bir avukata kuruluş sözleşmesi ve imzalı tüzük hazırlatılır,
- Bir noter tarafından gözden geçirilen belgeler onaylanır ve belgelerin imzalanması için tarih belirlenir, Şirketin bulunduğu belediyeden şirketin açılmasına dair izin alınır, (*https://pam.quito.gob.ec/PAM/Inicio.aspx*)
- Belediye Ekonomik Faaliyetler Siciline kayıt olunur ve Belediye Lisans vergisi ödenir, (*https://www.quito.gob.ec/index.php/municipio/270-preguntas-frecuentes-patente*)
- Şirket tüzüğü ve yasal temsilcisi Ticaret Siciline kaydettirilir. Ticaret Sicil Ofisi belgeleri onaylar, (*https://www.registrospublicos.gob.ec/inscripciones-inscripcion-de-constitucion-de-companias-o-sociedades/*)
- Şirket kurulumu ulusal bir gazetede yayımlatılır,
- Şirketin resmi temsilcisi belirlenir,
- Sistem tarafından gerekli belgeler Gelir İdaresi'ne (SRI) iletilir, SRI şirket için vergi numarası (RUC) oluşturur, (*https://www.sri.gob.ec/ruc-personas-naturales*)
- Ekvator Sosyal Güvenlik Kurumuna on-line kayıt olunur ve şifre alınır,
- Çalışanlar Çalışma Bakanlığına kaydettirilir,
- Sistem şirket kuruluş işlemlerinin sonuçlandığına dair bir dosya numarası oluşturur. (*https://www.registrospublicos.gob.ec/*)

Yabancı şirketlere özel maddeler:
Ekvator'da faaliyetlerde bulunmak isteyen yabancı bir şirketin, Şirketler Kanunu 415. ila 419. maddeleri kapsamında yerel bir şube kurması gerekmektedir. Ekvator'da faaliyet gösteren yabancı şirketin Ekvator'daki faaliyet ve işlemleri Ekvator kanunlarına tabidir.

Şirketler Kanunu 415. ila 419. maddelerinde yer alan önemli hususlar aşağıda belirtilmektedir. Yabancı bir şirketin Ekvator'da faaliyetlerine başlayabilmesi için aşağıda belirtilen başlıca şartları yerine getirmiş olması gerekmektedir;

- Şirket, orijin ülkesinde yasalara uygun biçimde kurulu olmalıdır,
- Şirketin orijin ülkede yasal olarak kurulduğu Ekvator Konsolosluğunca belgelenmelidir,
- Şirket orijin ülkedeki yasalara ve şirket tüzüğüne göre şube açma ve uluslararası pazarlarda iş yapma yetkisini haiz olmalıdır,
- Şirket yönetimince Ekvator'da şube açılması yönünde karar alınmalıdır,
- Ekvator'da gerçekleştirilecek tüm faaliyet ve yasal işlemlere yetkili bir sürekli temsilci bulundurulmalıdır,
- Şirket faaliyetleri için yeterli miktarda sermaye tahsis edilmelidir,
- Yatırım nakden ülkeye giriş yapacaksa, şirketin şube için asgari sermayeyi karşıladığına dair banka evrakı temin edilmelidir,
- Eğer temsilci yabancı ise, Ekvator'da yatırımcı vizesi almalı ve oturma iznine sahip olmalıdır, (*https://www.gob.ec/mremh/tramites/concesion-visa-residencia-temporal-inversionista*)
- Tüm bu hususlar Şirketler, Menkul Kıymetler ve Sigortacılık Denetim Kurulu'na beyan edilerek, gerekli izin alınmalıdır,
- Yabancı şirket temsilcileri Ticaret Odasına kaydolmalıdır.
- Şirketler feshi aşağıdaki durumlarda gerçekleşmektedir;
- Tüzüğünde belirtilen sürenin sona ermesi,
- Merkezinin başka ülkeye taşınması,
- İflas,
- Yasa ve tüzük bağlamında ortaklar kararı,
- Kuruluş amacıyla yürütülen faaliyetlerin sonlanması/amacın imkansız hale gelmesi,
- Şirket sermayesinin en az yüzde 50'sinin kaybı, ya da komandit, limited, anonim ve karma şirketler için rezervlerin tamamının kaybı, sermayenin en az %50'sinin kaybı,
- Yasada belirtilen şirket birleşmeleri,
- Ortak sayısının yasada belirlenen asgari sayının altına düşmesi (altı ay içerisinde tamamlanamaması halinde),
- Kanunda belirli özel hallerin ihlali,
- Yasada belirlenen asgari sermayenin karşılanamaması,
- Üst Kurulun denetim ve kontrollerine engel olmak ya da kararlarına uymamak,
- Kanunda sayılı diğer ihlaller.

Şirketler mevzuatına aşağıda belirtilen kaynaklardan ulaşılabilmektedir.

- *https://www.supercias.gob.ec/bd_supercias/descargas/lotaip/a2/Ley-Cias.pdf*
- *https://www.supercias.gob.ec/bd_supercias/descargas/ss/instructivo_soc.pdf*
- *https://appscvsmovil.supercias.gob.ec/guiasUsuarios/images/guias/cons_elec/MANUAL_USUARIO_CONSTITUCION_ELECTRONICA_USUARIO.pdf*
- *https://www.gob.ec/scvs/tramites/constitucion-electronica-companias*
- *https://www.proecuador.gob.ec/guia-del-inversionista/*
- *https://www.eluniverso.com/noticias/2018/08/13/nota/6904184/como-crear-empresa-ecuador*
- *http://www.lexproec.com/asesoria-legal-en-materia-societaria.html*
- *https://www.derechoecuador.com/constitucion-de-companias-en-linea*

Sigorta

Sosyal güvenlik uygulamaları Sosyal Güvenlik Enstitüsü'nce (IESS) yürütülmektedir. (*https://www.iess.gob.ec*)

Şirketlerce istihdam edilen çalışanlarla ilgili olarak:

- Sigorta Primi İşçi Payı toplam %9,45,
- Sigorta Primi İşveren Payı ise %11,15'tir.

Contribution Rate (%)			
Concept	**Personal**	**Patronal**	**Total**
INVALIDITY INSURANCE, AGE AND DEATH (12 pension)	6,64	3,1	9,74
ORGANIC LAW OF DISABILITIES	0,1	0	0,1
HEALTH INSURANCE	0	5,71	5,71
WORK RISK INSURANCE	0	0,55	0,55
UNEMPLOYMENT INSURANCE	2	1	3
COUNTRYMEN SOCIAL INSURANCE	0,35	0,35	0,7
ADMINISTRATIVE EXPENSES	0,36	0,44	0,8
TOTAL	**9,45**	**11,15**	**20,6**

- Asgari ücret; Çalışma Bakanlığı, işçi ve işveren temsilcilerinden oluşan komisyonca belirlenmektedir. Asgari ücret 2025 yılı için 470 ABD doları olarak belirlenmiştir. Asgari ücrette sektörel değişiklikler söz konusu olabilmektedir. Ayrıca, 13. ve 14. maaş uygulaması bulunmaktadır. Tüm yıl alınan ücretin on ikide biri 13. maaş olarak, bir asgari ücret ise 14. maaş olarak ikramiye verilmektedir.
- Sözleşme türleri; Hızlı/Zımni Sözleşme, Deneme Sözleşmesi (en fazla 90 gün), Belirli İş İçin Sözleşme, İşe Bağlı Sözleşme, Duruma Bağlı Sözleşme, Geçici Sözleşme, Mevsimsel Sözleşmedir.
- Çalışma süresi; günlük 8 saat, haftalık 40 saattir. Fazla mesai, ücrete tabidir.
- İzin süresi; Yıllık 15 gündür (Beşinci yıldan sonra her yıl için ilave gün)

Sosyal güvenlik sistemine ilişkin mevzuat ve kurumlara ilişkin detay bilgilere aşağıda yer alan linklerden ulaşılabilmektedir.

- Sosyal Güvenlik Yasası

https://www.iess.gob.ec/documents/10162/33701/Ley_seguridad_social.pdf

- Çalışma Yasası:

https://www.gob.ec/sites/default/files/regulations/2018-10/C%C3%B3digo-del-Trabajo.pdf

- Çalışma Bakanlığı

http://www.trabajo.gob.ec

- Gelir İdaresi Kurumu

https://www.sri.gob.ec/web/intersri/home

- Sosyal Güvenlik Kurumu:

https://www.iess.gob.ec

- Şirketler, Menkul Kıymetler ve Sigortacılık Denetim Kurulu

https://www.supercias.gob.ec

- Ulusal Kamu Veri Kayıt Müdürlüğü-Ticaret Sicil

https://www.registrospublicos.gob.ec

Bankacılık Mevzuatı

Ekvator finansal sisteminin yasal çerçevesi, Ekvator'daki finansal faaliyetler ile ekonominin kalkınması için tasarruf ve yatırımları düzenleyen bir dizi kanun, yönetmelik, kararname ve normdan oluşmaktadır. Bankacılık Sistemi, Ekvator Anayasası ile Finansal Sistem Kurumları Genel Kanunu çerçevesinde düzenlenmektedir. Ekvator Anayasası'nın 308. maddesinde finansal faaliyetlerin bir kamu düzeni hizmeti olduğu ve finansal faaliyetlerin yasalara uygun olarak ve önce devletten izin alınarak gerçekleştirilebileceği ifade edilmektedir.

Anayasa'nın 303. maddesinde ise para, kredi, döviz ve mali politikaların Yürütme'nin elinde olduğu ve bunun Ekvator Merkez Bankası aracılığıyla gerçekleştirileceği belirtilmektedir. (*https://www.bce.fin.ec/*). Ekvator'un Uluslararası Para Fonu (IMF) ile yapmış olduğu kredi anlaşması çerçevesinde, Ekvator Merkez Bankası'nın tam bağımsızlığı ve ülkede ABD dolarının resmi para birimi olarak kullanımının devam etmesi için hazırlanan Dolarizasyon'un Korunması Kanunu Ekvator Ulusal Meclisi'nde onaylanmıştır. Söz konusu Kanun, Cumhurbaşkanı tarafından onaylanmış ve Resmi Gazete'de yayımlamıştır.
https://rfd.org.ec/docs/normativa/2021/Boletin-26/1.Ley-Organica-Reformatoria-al-Codigo-Organico-Monetario-y-Financiero-Para-La-Dolarizacion.pdf

Ekvator'da finansal faaliyetlerin genel kurallarını Bankacılık Denetim Kurulu belirlemektedir.
https://www.superbancos.gob.ec/bancos/

Vizeler

Türk vatandaşlarının tabi olduğu vize uygulamalarına göre; Umuma Mahsus Pasaport hamilleri 90 güne kadar olan turistik amaçlı seyahatlerinde vizeden muaftır. Hizmet, Hususi ve Diplomatik Pasaport hamilleri 90 güne kadar olan turistik amaçlı seyahatlerinde vizeden muaftır.

Yatırımcı vizesi:
Turistik seyahatler haricinde, kalıcı ticari faaliyet ya da yatırım gerçekleştirecek kişilerin yatırımcı vizesi için başvuruda bulunması gerekmektedir. Ülkeye girişten önce Ekvator Konsolosluklarından ilgili vizenin alınması gerekmektedir.
https://www.gob.ec/mremh/tramites/concesion-visa-residencia-temporal-inversionista

Ticaret Eylemleri ve Diğer Faaliyetler için Vize:
18 Şubat 2022 tarihinde yayımlanan İnsan Hareketliliği Yasasına ilişkin 354 sayılı Karar'ın 50. maddesi kapsamında, yabancıların Ekvator'a girişlerinde gerekli olan vizelerin arasına "ticaret eylemleri ve diğer faaliyetler için vize" eklenmiştir.

Söz konusu Karara aşağıdaki internet adresinden erişim imkanı mevcuttur.
https://minka.presidencia.gob.ec/portal/usuarios_externos.jsf

Yönetmeliğin 10. bölümünde "Ticaret Eylemleri ve Diğer Faaliyetler için Vize" hükümlerine yer verilmektedir. Bu çerçevede,

Madde 98.-Ticaret Eylemleri ve Diğer Faaliyetler: Yabancılar, bu göçmen kategorisi için, Dışişleri

ve İnsan Hareketliliği Bakanlığının yetkili idari birimine aşağıdaki gereklilikleri sunarak başvurabileceklerdir:

- Ekvator'da yerleşik gerçek veya tüzel bir kişiden gelen sponsorluk mektubu veya bir etkinliğe, seminere, çalıştaya, eğitime, yarışmaya, spor etkinliğine, uluslararası konferansa kayıt veya davetiye gibi gerçekleştirilecek faaliyeti destekleyen belge ile birlikte vize başvuru formu;
- En az altı (6) ay geçerlilik süresi olan pasaport;
- Son beş (5) yıl içinde menşe veya ikamet edilen ülkede sabıka kaydının bulunmadığına dair belge. Belge, Lahey Apostil Sözleşmesine taraf olan bir ülkede düzenlenmişse apostilli olması; söz konusu anlaşmaya taraf olmayan bir ülkede düzenlenmişse belgenin yasallaştırılması,
- Orijinal belge İspanyolca dışında bir dilde düzenlenmişse, yetkili bir profesyonel tarafından tercüme edilmesi,
- İzin verilen süre boyunca kalmak için yasal geçim kaynağının gösterilmesi,
- Yürürlükteki düzenlemelerle belirlenen ücretin ödenmesi gerekmektedir.

Yetkili makamın sunulan belgeleri doğrulayabilmesi için başvuru sahibinin Ekvator'daki sponsorunun e-posta adresi ve telefon numarası gibi iletişim bilgilerini sunması gerekmektedir. Yabancı uyruklu kişinin bilgilerinin doğruluğunun kanıtlanamaması durumunda vize başvurusu reddedilecektir.

Madde 99.- Geçici ziyaretçilerin ticaret eylemleri ve diğer faaliyetleri için kalıcı yetkilendirme.- İnsan hareketliliği otoritesinin yetkilerine halel getirmeksizin, göçmenlik kontrol makamı, yabancı kişinin, ticaret ve iş faaliyetleri geliştirmek, şirketler ve gerçek kişilerle temaslar kurmak, idari veya adli işlemleri yürütmek, spor faaliyetleri, gönüllü faaliyetler, araştırma faaliyetleri, akademik veya bilimsel çalışmalar, teknoloji, yenilik, sanat, kültürel faaliyetler ile istihdam ilişkisi olmayan diğer alanlarda faaliyet göstermek için Ekvator topraklarına vardığı tarihten itibaren, istisnai olarak, bir (1) kronolojik yıl içinde kümülatif olarak otuz (30) uzatılamayan gün boyunca kalış izni verebilir.

Madde 100.- Kalıcı yetkilendirme ile giriş yapan kişiler için azami kalış süresi.- Geçici, diplomatik veya insani vizeye sahip olanlar dışında, yabancı bir kişi, hiçbir durumda, geçici ziyaretçi olarak, Ekvator topraklarında, kronolojik bir (1) yılda yüz seksen (180) günden fazla kalamaz.

Bir (1) kronolojik yılda yüz seksen (180) günü aşacak şekilde Ekvator'a giriş yapmak isteyen yabancı bir kişi, Dışişleri ve İnsan Hareketliliği Bakanlığı'nın yetkili idari organı tarafından verilmiş bir vize sunmalıdır. (*https://www.gob.ec/mremh?page=0*)

Çalışma İzni:
Ekvator Çalışma Kanunu gereğince, iki tarafın imza ettiği kontrat, sigorta kurumu IESS'e kayıt ettirilmelidir. Düzenlenecek olan çalışma vizesi yabancıların Ekvator'da çalışabilmesi için yeterlidir.

- Yabancılar için izin ve işçi kaydı:
https://www.gob.ec/mt/tramites/autorizacion-laboral-extranjeros-trabajar-sector-publico
- Ekvator'daki çeşitli izin ve vizeler:
https://www.gob.ec/mremh
- Ekvator'da geçici çalışma ikamet vizesi için gerekli belgeler:
https://www.gob.ec/mremh/tramites/concesion-visa-residencia-temporal-trabajo-actividades-laborales-

relacion-dependencia

- Ekvator'a Daimi veya Geçici olarak Yerleşmek İsteyenler için Vize Çeşitleri:

https://www.gob.ec/mremh/tramites/protocolizacion-documentos-exterior

- Ekvator'a Geçici olarak Yerleşmek İsteyenler için Vize Çeşitleri:

https://www.cancilleria.gob.ec/2020/06/15/visas-en-el-ecuador/

- Geçici Gelir Sahibi İkamet Vizesi:

https://www.gob.ec/mremh/tramites/concesion-visa-residencia-temporal-rentista

Kaynak: T.C Kito Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği